

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน*

MANAGEMENT FOR SUSTAINABLE TOURISM

ศรัณย์ สุธนันทน์¹, วิพร เกตุแก้ว², วรเดช จันทรรักษ์³ และ เพ็ญศรี จิรินัง⁴

Sarun Sutthananun¹, Viporn Ketkaeo², Voradej Chandarasorn³ and Pensri Chirinang⁴

¹⁻⁴ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

¹⁻⁴ College of Management Innovation Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand

Corresponding author E-mail: Figarobearm@gmail.com

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความต้องการและผลประโยชน์ของคนในชุมชนเป็นหลัก โดยตระหนักถึงขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม วิถีชีวิต และขีดความสามารถของสิ่งแวดล้อม และต้องไม่เป็นการท่องเที่ยวที่เข้าไปทำลายสิ่งเหล่านี้ ซึ่งการที่จะบริหารจัดการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนได้นั้น ต้องประกอบไปด้วย การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และการจัดการด้านการท่องเที่ยว โดยต้องมีการควบคุม ดูแล การดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน พร้อมนำเสนอแนวคิด วิธีการ และแนวทางในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนในรูปแบบต่างๆ ผ่านมุมมองตามแนวคิดการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และการจัดการด้านการท่องเที่ยว และแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสภาพบริบทและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ตามความเหมาะสม รวมทั้งเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวสามารถปรับปรุงการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้ดียิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การยกระดับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนในอนาคต

* Received 19 July 2023; Revised 21 July 2023; Accepted 31 August 2023

จากการศึกษาพบว่า การที่จะบริหารจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนได้นั้น ต้องมีการจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และการจัดการด้านการท่องเที่ยว โดยต้องควบคุม ดูแล การดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยว บูรณาการร่วมกับแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, การท่องเที่ยว, ความยั่งยืน

Abstract

Sustainable tourism It is a tourism that mainly takes into account the needs and interests of the people in the community. By recognizing the traditions, cultures, way of life and capabilities of the environment. And must not be a tourism that destroys these things. In order to manage tourism to achieve sustainability. must include Tourism Conservation Management and tourism management There must be control over the operation of the management of tourist attractions. in order to develop sustainable tourism in the future.

This academic article the objective is to study management for sustainable tourism development. Ready to present ideas, methods and guidelines for sustainable tourism management in various forms. through the perspective of tourism management concepts which consists of 2 aspects: management of conservation of tourist attractions; and tourism management and sustainable tourism concepts, including economic, social, cultural and environmental sustainability. so that tourist attractions can be applied in accordance with the context and potential of such tourist attractions as appropriate Including to suit the rapidly changing situation in modern times. As a result, tourist attractions can improve tourism management to be more efficient and effective. This will lead to raising the level of tourism management to be sustainable in the future.

The study found that to manage tourism to achieve sustainability. There must be a conservation management of tourist attractions and tourism management by having to supervise and supervise the operation of the management of tourist attractions Integrated with the concept of sustainable tourism, including economic, social, cultural and environmental sustainability. in order to develop sustainable tourism management in the future

Keywords: Management, Tourism, Sustainability

บทนำ

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความต้องการและผลประโยชน์ของคนในชุมชนเป็นหลัก โดยตระหนักถึงขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม วิถีชีวิต และขีดความสามารถของสิ่งแวดล้อม และต้องไม่เป็นการท่องเที่ยวที่เข้าไปทำลายสิ่งแวดล้อม (ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2564) ซึ่งการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนสามารถนำมาเป็นกลยุทธ์สำคัญในการแก้ปัญหาและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศได้เนื่องจาก 1) การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเองที่มีความต้องการที่จะท่องเที่ยว ทำให้มีรายได้หมุนเวียนในประเทศอย่างมากมาย ซึ่งถือเป็นการแก้ปัญหาดุลการค้าระหว่างประเทศที่มีประสิทธิภาพมากวิธีหนึ่ง 2) การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนก่อให้เกิดการจ้างงานและก่อให้เกิดกิจกรรมเชิงเศรษฐกิจขึ้นมากมาย เช่น การให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว การบริการขนส่ง การประกันภัย บริษัทนำเที่ยว ร้านอาหาร ธุรกิจ โรงแรมที่พัก งานดูแลบำรุงรักษา งานรักษาความปลอดภัย เป็นต้น 3) การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนก่อให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ จะได้รับการปรับปรุงดูแลให้สะอาดและสวยงามอยู่เสมอ เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวกันมากขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการสร้างรายได้ของคนในท้องถิ่น 4) การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องแก่คนท้องถิ่น เช่น การผลิตผลผลิตทาง การเกษตร การขายอาหาร การขายของที่ระลึก การบริการที่พักการนำเที่ยว ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการสร้างรายได้ให้กับคนท้องถิ่น 5) การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนทำให้นักท่องเที่ยวมีทรัพยากรการท่องเที่ยวเหลือเก็บไว้ใช้ได้อย่างยาวนาน เนื่องจากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะมีสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม จึงไม่ทำลายธรรมชาติทรัพยากรธรรมชาติ

จึงยังคงความเป็นธรรมชาติอย่างแท้จริงและชุมชนในท้องถิ่นก็ยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นไว้ได้ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562)

การที่จะบริหารจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนได้นั้น ต้องประกอบไปด้วย การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และการจัดการด้านการท่องเที่ยว โดยต้องมีการควบคุม ดูแล การดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป (กรมการท่องเที่ยว, 2559) ซึ่งการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายปัจจัย ดังต่อไปนี้ 1) ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการบริการการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการจัดการการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการตลาดหรือการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 2) ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ ปัจจัยด้านการคมนาคม (ชลลดา แสงมณี ศิริสาธิตกิจ, 2555)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน จะต้องอาศัยหลักการบริหารการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องศึกษาแนวคิดการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ว่ามีแนวทางในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างไรเพื่อให้มีความยั่งยืน โดยผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติในระยะยาวต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นมาตรฐานขั้นตอนของแหล่งท่องเที่ยว มีเกณฑ์ตัวชี้วัดที่ใช้เป็นแนวทางในการประเมินมาตรฐาน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 44 ตัวชี้วัดได้แก่ (กรมการท่องเที่ยว, 2558)

องค์ประกอบที่ 1 การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัดดังนี้

- 1) มีการจัดตั้งคณะทำงานของผู้รับผิดชอบเพื่อการบริหารงานของแหล่งท่องเที่ยว

2) มีการนำวิสัยทัศน์และทิศทางการบริหารแหล่งท่องเที่ยวไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงาน

- 3) มีการวางแผนการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว
- 4) มีการวางกำลังคนที่เพียงพอกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
- 5) มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้อย่างต่อเนื่อง
- 6) มีการประเมินผลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นประจำ

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 8 ตัวชี้วัด ดังนี้

1) มีการจัดสรรพื้นที่ความรับผิดชอบของแหล่งท่องเที่ยวระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน

- 2) มีการจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้สามารถดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยว
- 3) มีการให้ชุมชน สมาคม และชมรม มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสม
- 4) มีการจัดภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่
- 5) มีการพัฒนาหรือปรับปรุงบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง
- 6) มีข้อบังคับของแหล่งเที่ยวนั้น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ
- 7) มีการบันทึกภาพของแหล่งท่องเที่ยวไว้เป็นข้อมูลเพื่อความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว

ประจำปี

8) กำหนดจุดคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน เช่น ด้านประวัติศาสตร์

- 9) ศิลปวัฒนธรรม ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต อาหาร และกิจกรรมต่าง ๆ

องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ดังนี้

1) มีการจัดเตรียมเส้นทางที่เหมาะสมสำหรับการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างปลอดภัย

2) มีการจัดเก็บข้อมูลหรือแสดงภาพรวมทั้งกำหนดบริเวณที่นักท่องเที่ยวสามารถชมแหล่งท่องเที่ยวอย่างชัดเจน

- 3) มีการกำหนดเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสม ตามช่วงเวลาของวันหรือฤดูกาล
- 4) มีการจัดให้มีพาหนะไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก
- 5) มีการแสดงข้อมูลข่าวสารในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก

องค์ประกอบที่ 4 การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ประกอบด้วย 9 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 1) จัดให้มีการบริการด้านอาหารและเครื่องดื่มที่สะอาดและถูกสุขลักษณะในแหล่งท่องเที่ยว
- 2) จัดให้มีห้องน้ำ/สุขาที่สะอาดถูกสุขลักษณะสำหรับนักท่องเที่ยว
- 3) จัดให้มีระบบเตือนภัยหรือระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว
- 4) มีการจัดเตรียมสถานที่ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ
- 5) มีการจัดสถานที่จำหน่ายของที่ระลึกให้แก่นักท่องเที่ยว
- 6) มีการจัดการด้านที่พักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เช่น ม้านั่ง ศาลาพักผ่อน
- 7) มีระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สาธารณะที่เพียงพอต่อการบริการนักท่องเที่ยว

- 8) มีการจัดการด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น
- 9) มีการจัดการขยะและการบำบัดของเสีย

องค์ประกอบที่ 5 การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 1) มีการพัฒนาบุคลากรด้านการให้บริการทางการท่องเที่ยว
- 2) มีการจัดให้มีการอบรมด้านภาษาต่างประเทศให้กับเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยว
- 3) มีการจัดให้มีพนักงานบริการข้อมูล ประชาสัมพันธ์ที่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว
- 4) มีการพัฒนาช่องทางการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) มีข้อบังคับด้านการแต่งกายและบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการอย่างชัดเจน
- 6) มีการดูแลการให้บริการให้เป็นไปตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวที่กำหนดไว้
- 7) มีการประเมินคุณภาพการให้บริการ

องค์ประกอบที่ 6 การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 1) จัดให้มีการประชุมระหว่างผู้รับผิดชอบกับภาคีการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว

2) จัดให้มีการควบคุมดูแลให้กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อท้องถิ่น

3) มีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้กับชุมชนในท้องถิ่น

4) มีการจัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และชุมชนในท้องถิ่น

5) มีคำชี้แจงขอบเขตและข้อจำกัดการจัดกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ 7 การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

1) จัดให้มีการให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ

2) จัดให้มีกิจกรรมรณรงค์ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติภายในแหล่งท่องเที่ยว

3) จัดให้มีกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดภายในแหล่งท่องเที่ยว

4) จัดให้มีการประเมินผลทางด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว มีดังต่อไปนี้

สนิท บุณยราศี (2565) วิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของชุมชนลำพะยา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ในอนาคต ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของชุมชนลำพะยา ควรสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อให้ชุมชนสามารถได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยคงระดับทรัพยากรที่มีอยู่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรมน้อยที่สุด โดยแง่มุมทางเศรษฐกิจ ประโยชน์ที่ได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องรักษาทุนของสังคมไว้ แง่มุมด้านสิ่งแวดล้อมจะเน้นการรักษาเสถียรภาพของระบบนิเวศน์ทั้งทางชีวภาพและกายภาพจากการผลิตและการใช้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แง่มุมด้านสังคมจะต้องรักษาความมั่นคงของสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งการลดความขัดแย้งในสังคมที่มีสาเหตุมาจากการผลิตและการใช้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ทินวัฒน์ แสงศิลา และเชมณัฐ ภูทองไชย (2563) วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวหาดสวนหิน บ้านดงคำโพธิ์ ตำบลปลาไหล อำเภวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครัน อาทิ การสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน มีห้องน้ำที่สะอาดถูกสุขลักษณะอนามัย ประปาไฟฟ้าส่องสว่างเพียงพอต่อความต้องการ และการคมนาคมท่องเที่ยวมีป้ายบอกทางเข้ามายังสถานที่ท่องเที่ยวอย่างชัดเจน การเดินทางสะดวก มี

ไฟฟ้าส่องสว่างตลอดเส้นทาง โดยได้นำวิถีชีวิตประเพณีวัฒนธรรมอันเป็นอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ในความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ มีศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่มีความโดดเด่นในพื้นที่บ้านดงคำโพธิ์ตำบลปลาไหล อำเภовาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร มาจัดกิจกรรมแสดงการถ่ายทอดวิถีชีวิตวัฒนธรรม ประเพณี เช่น การละเล่นพื้นบ้าน การแสดงศิลปวัฒนธรรม ฟ้อนรำ เป็นต้น เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของคนในพื้นที่ และนำเสนอให้นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปได้รับรู้และเดินทางไปสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมในชุมชน แต่งตั้งคณะกรรมการฯ ขึ้นมา เพื่อบริหารจัดการร่วมกันทั้งร่วมกันคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผน ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ร่วมกัน และเป็นตัวแทนในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีหน่วยงานราชการ คอยเป็นที่เสียงในการดำเนินการให้คำแนะนำช่วยเหลือ เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวหาดสวนหินสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความเข้มแข็ง ยั่งยืนในชุมชน ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของรัฐบาล ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

พิมพ์ภัส พงศกรรังศิลป์ (2561) วิจัยเรื่อง การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการของเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการของเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ การสร้างการรับรู้และเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเกาะพะงันทั้งชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และธุรกิจท่องเที่ยว รวมถึงนักท่องเที่ยวและสาธารณชน ให้กับรับรู้และเข้าใจถึงภาพลักษณ์ด้านบวกของการท่องเที่ยวเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานีอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการนำเสนอความจริงแท้ของเกาะพะงัน (Authentic of Koh Phangan) เพื่อสร้างให้เกิดวัฒนธรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะพะงันไม่ใช่แค่บริโภคอรรถประโยชน์หลักของแบรนด์ หรือเฉพาะงาน Full Moon Party เท่านั้น แต่หมายถึงการมาปล่อยพลังและรับพลังที่เกาะพะงัน นอกจากนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเกาะพะงันต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านสังคมและวิถีชีวิตของเกาะพะงัน โดยเน้นการพัฒนาด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชาวเกาะพะงัน ภาคธุรกิจ และนักท่องเที่ยว โดยเน้นการดำเนินการให้ได้ตามมาตรฐานสากล ไม่ว่าจะเป็นการบังคับใช้กฎหมาย การเคร่งครัดและเข้มงวดด้านกฎจราจร การติดตั้งกล้องวงจรปิด การอนุรักษ์และรักษาทุนทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตและอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของการท่องเที่ยวเกาะพะงัน โดยดำเนินการและขับเคลื่อนโดยให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ ทั้งนี้ในส่วนที่สำคัญคือ

การดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการพัฒนาการเป็นเมืองท่องเที่ยวสีเขียวเกาะพะงันด้วยการวางแผนให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการทั้งภาคชุมชนท้องถิ่น ภาครัฐ ภาคเอกชน รวมไปถึงนักท่องเที่ยว

การบริหารจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถในการควบคุม ดูแล การดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (กรมการท่องเที่ยว, 2559)

1) ด้านการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ประกอบด้วย การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และการจัดการด้านการท่องเที่ยว

2) การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก โดยพิจารณาจากการดำเนินงานขององค์กรที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ในการสร้างเสริมจิตสำนึกและการเรียนรู้ในเรื่องคุณค่าของแหล่งวัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ดูแลพื้นที่ ผู้ประกอบการ และชุมชนท้องถิ่นที่อยู่โดยรอบแหล่งท่องเที่ยว

3) การจัดการด้านเศรษฐกิจและสังคม พิจารณาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการคิด การพิจารณาตัดสินใจ การดำเนินการ และร่วมรับผิดชอบในการเรื่องต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนนั้นๆ รวมทั้งการกระจายรายได้หรือผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น

เกณฑ์ประเมินด้านการจัดการด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 ดัชนีชี้วัด ได้แก่

- 1) การจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว
- 2) การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว
- 3) การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก
- 4) ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว
- 5) ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการการท่องเที่ยว มีมาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นเกณฑ์ตัวชี้วัดที่ใช้เป็นแนวทางในการประเมินมาตรฐาน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ

- 1) การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว
- 3) การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 4) การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ 5) การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพบริการในแหล่งท่องเที่ยว 6) การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว 7) การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวซึ่งทำให้เศรษฐกิจเจริญงอกงาม แต่จะต้องไม่ทำลายทรัพยากรซึ่งเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว นอกจากนี้ต้องไม่ส่งผลกระทบในด้านลบต่อสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและโครงสร้างทางสังคมของชุมชนในท้องถิ่นในการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Swarbrooke & Horner, 1998)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2562) กล่าวว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) มีหลักการที่สอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ซึ่งเป็นกระแสความคิดหลักของโลกในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา และได้รับความสนับสนุนจากคณะกรรมการว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Commission on Sustainable Development) ขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งหลักการโดยทั่วไปของการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ จะต้องมีการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอเหมาะ เพื่อสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เหล่านั้นได้อย่างยืนยาวและมีการกระจายผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย เมื่อนำหลักการนี้มาปรับใช้กับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จึงมีจุดเน้นที่สำคัญดังนี้

- 1) จะต้องดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยว ให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ในระยะเวลายาวนาน จนถึงชั่วลูกชั่วหลาน มิใช่เพียงเพื่อคนรุ่นปัจจุบันเท่านั้น
 - 2) ลดการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง และลดปริมาณของเสียที่จะเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม
 - 3) มีการกระจายรายได้และผลประโยชน์ให้แก่คนในท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่เปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นได้เข้าร่วมในการจัดการและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว
 - 4) มีการประชุมปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว และชุมชนในท้องถิ่น เพื่อการวางแผนงาน การจัดสรรงบประมาณ และการจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม
 - 5) มีการสร้างเครือข่ายเพื่อเผยแพร่แนวคิด การศึกษาวิจัย และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนออกไปในหมู่ประชาชนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง
- การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน มีหลักการสำคัญอยู่ 4 ประการ ดังนี้

- 1) การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต้องสร้างความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ หมายถึง การท่องเที่ยวต้องสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ สามารถจัดความยากจนและความ

ลำบาก เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น หรือแม้แต่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ควรจะมีวิธีการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย เช่น การจัดการด้านการโรงแรมจะต้องรวมค่าใช้จ่ายในการบำบัดน้ำเสีย และการลดความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมในบริเวณข้างเคียงด้วย

2) การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต้องสร้างความยั่งยืนทางสังคม หมายถึง การท่องเที่ยวต้องสนับสนุนให้ประชาชนไม่ใช่ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยและอยู่ในขีดจำกัดของทรัพยากรนั้น ๆ ที่จะรองรับได้ อีกทั้งยังมีการส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการนำของเสียกลับมาใช้อีกเพื่อเป็นการประหยัด และการสร้างสมดุลให้กับธรรมชาติที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวต้องมั่นคงยาวนานและต้องนำไปสู่การกระจายผลประโยชน์ในสังคมอย่างเป็นธรรม

3) การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต้องสร้างความยั่งยืนทางวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวที่ต้องสนับสนุนการรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน เพื่อสร้างความภาคภูมิใจแก่ชุมชนและไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ต่อชุมชน รวมทั้งเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมอันดีกับคนรุ่นหลังต่อไป

4) การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต้องสร้างความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม หมายถึง การท่องเที่ยวต้องมีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและชาญฉลาดที่สุด มีการบำรุงรักษาและใช้งานที่อยู่ในขอบเขต หากใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวจนหมดสิ้นไปหรือใช้งานเสื่อมโทรมอาจทำให้คนรุ่นหลังขาดโอกาสในการใช้ประโยชน์ต่อไป

หลักของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนดังกล่าวมุ่งเน้นให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีขอบเขตของการพัฒนาในลักษณะต่อไปนี้ 1) การท่องเที่ยวจะต้องสามารถดำรงอยู่ได้ 2) มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมเยียนอย่างสม่ำเสมอ 3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงรักษาความดึงดูดไว้ได้ไม่เสื่อมคลาย 4) กิจกรรมการบริการมีกำไร แม้ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้บริการอยู่เสมอ 5) ผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมจะต้องไม่มีหรือมีน้อยที่สุด

องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization, 1998) กล่าวว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามแนวคิดขององค์การการท่องเที่ยวโลกที่มีหลัก 5 ประการคือ การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว การวางแผนและจัดการในการพัฒนาการท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ได้เท่าที่จำเป็นในแหล่งท่องเที่ยว การรักษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและสามารถทำการตลาดได้ และการจัดการผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวให้กระจายไปทั่วทุกภาคส่วนของสังคม

เซอร์ลี (Shirley, 1992) ได้กล่าวว่า หลักการพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มี 10 ประการดังนี้

1) การอนุรักษ์ และการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน (Using Resource Sustainable) เป็นการใช้องค์กรธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างพอดี ตามความจำเป็นและประหยัด เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรให้มิใช่นานเกินไป รวมทั้งมีการปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรให้คงความเป็นเอกลักษณ์นานที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุด โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านผสานกับเทคโนโลยีใหม่อย่างเหมาะสม

2) การลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกิดความจำเป็น (Reducing over Consumption and Waste) ต้องวางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ หรือหาทรัพยากรที่มีคุณภาพเหมือนกันมาทดแทน เพื่อลดการบริโภคที่มากเกินไปจนความจำเป็นและการลดของเสีย เพื่อช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายในระยะยาวและเพิ่มคุณภาพการท่องเที่ยว

3) การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม (Maintain Diversity) การขยายฐานการท่องเที่ยวโดยการรักษา ความหลากหลายของธรรมชาติและวัฒนธรรม รวมทั้งส่งเสริมให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มคุณค่า และมาตรฐานการบริการเพื่อให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจ

4) การประสานการท่องเที่ยวไว้ในแผนพัฒนา (Integrating Tourism into Planning) เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยมีการวางแผนการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงและสอดคล้องกับแผนพัฒนาแห่งชาติ และแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อช่วยเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว

5) การสนับสนุนเศรษฐกิจของท้องถิ่น (Supporting local Economy) ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมทรัพยากรท้องถิ่นให้เป็นจุดเด่นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในท้องถิ่นนั้น และก่อให้เกิดการกระจายรายได้ในชุมชน

6) การมีส่วนร่วม การสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Involving Local Communities) เป็นการท่องเที่ยวที่องค์กรท้องถิ่นและชุมชน มีการรับผิดชอบและดำเนินการร่วมกัน รวมทั้งมีการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรท้องถิ่น เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

7) มีการจัดประชุม ปรึกษาหารืออย่างสม่ำเสมอ (Consulting Stakeholders and the Public) โดยมีการจัดประชุม ปรึกษาหารือกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อร่วมกันวางแผน ทบทวน การดำเนินการ รวมทั้งแก้ปัญหา และลดข้อขัดแย้งในผลประโยชน์ที่แตกต่าง

8) การพัฒนาบุคลากร (Training Staff) โดยเป็นการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นทุกระดับ ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและวิถีปฏิบัติการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เพื่อยกระดับการท่องเที่ยวของชุมชนให้ได้มาตรฐานมากขึ้น

9) มีการจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวไว้ให้พร้อม (Marketing Tourism Responsibly) เป็นการจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารที่ต้องการสื่อหรือประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบอย่างเพียงพอ และพร้อมเสมอโดยอาจจัดทำในรูปเอกสารแผ่นพับ คู่มือ หนังสือ วีซีดี เป็นต้น

10) ทำการประเมินผล ตรวจสอบ และมีการวิจัย (Undertaking Research) ต้องมีการประเมินผล การตรวจสอบ และการศึกษาวิจัยอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทราบผลการบริการสามารถนำมาใช้พัฒนา ปรับปรุง หรือแก้ไข ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อความพึงพอใจและความประทับใจที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) มีหลักการที่สอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเน้นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้สามารถรักษาความมั่นคงของระบบนิเวศ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน มีหลักการสำคัญอยู่ 4 ประการ คือ การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต้องสร้างความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน

การบริหารจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถในการควบคุม ดูแล การดำเนินงาน การจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (กรมการท่องเที่ยว, 2559)

1) ด้านการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ประกอบด้วย การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และการจัดการด้านการท่องเที่ยว

เกณฑ์ประเมินด้านการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน มี 2 ด้าน ได้แก่

1) การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 ดัชนีชี้วัด ได้แก่

1.1) การจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว

1.2) การจัดการด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่

1.3) การจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว

2) การจัดการด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 ดัชนีชี้วัด ได้แก่

2.1) การจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว

2.2) การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

2.3) การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก

2.4) ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

2.5) ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว

2) การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก โดยพิจารณาจากการดำเนินงานขององค์กรที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ในการสร้างเสริมจิตสำนึกและการเรียนรู้ในเรื่องคุณค่าของแหล่งวัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ดูแลพื้นที่ ผู้ประกอบการ และชุมชนท้องถิ่นที่อยู่โดยรอบแหล่งท่องเที่ยว

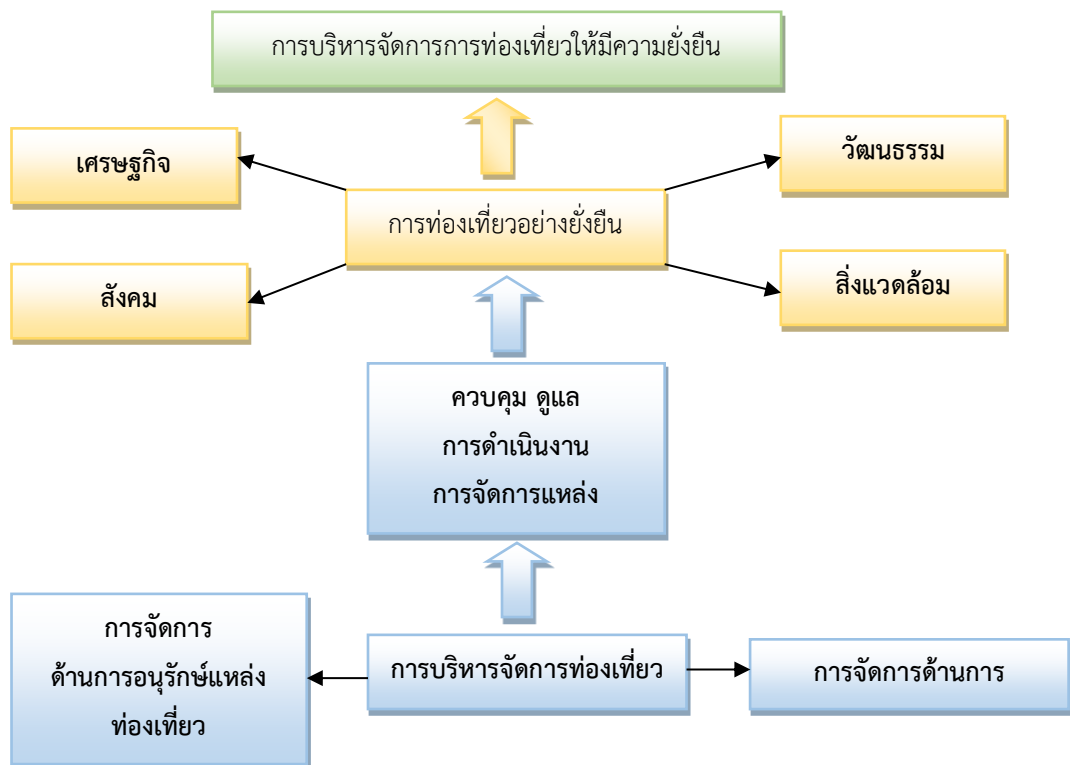
3) การจัดการด้านเศรษฐกิจและสังคม พิจารณาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการคิด การพิจารณาตัดสินใจ การดำเนินการ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนนั้นๆ รวมทั้งการกระจายรายได้หรือผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน มีเกณฑ์ประเมินด้านการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน มี 2 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 ดัชนีชี้วัด ได้แก่ การจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว การจัดการด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ และการจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว 2) การจัดการด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 ดัชนีชี้วัด ได้แก่ การจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว

องค์ความรู้ใหม่

แนวความคิดของการเดินทางท่องเที่ยวในปัจจุบัน นอกจากความคุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจและสังคมแล้ว นักท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งวัฒนธรรมที่แตกต่างที่เปลี่ยนแปลงในชุมชนซึ่งอาจจะทำให้รูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ขึ้นมา คือ การ

ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งต้องอาศัยการบริหารจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้การท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืน ต้องมีการจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และการจัดการด้านการท่องเที่ยว โดยต้องควบคุม ดูแล การดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยว บูรณาการร่วมกับ แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนต่อไป

ภาพที่ 1 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน

ที่มา : ศรัณย์ สัธนานันต์ (2566)

สรุป

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่ดี สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณค่า ทั้งการจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และการจัดการด้านการท่องเที่ยว โดยต้องดำเนินการภายใต้ขีดความสามารถของเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนจรรยาบรรณ ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่ง

การดำเนินงานดังกล่าวจะต้องมีประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ได้อย่างยาวนานที่สุด และมีผลกระทบน้อยที่สุด โดยอาศัยการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้ความยั่งยืนสืบต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2558). การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว.
- กรมการท่องเที่ยว. (2559). คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. เรียกใช้เมื่อ 17 กรกฎาคม 2566 จาก https://mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=12288.
- ชลลดา แสงมณี ศิริสาธิตกิจ. (2555). การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวตลาดน้ำภาคใต้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทินวัฒน์ แสงศิลา และเชมณัฐ ภูกองไชย. (2563). แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวหาดสวนหิน บ้านดงคำโพธิ์ ตำบลปลาไหล อำเภวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร. วารสารปัญญาปนิธาน, 5(1), 189-202.
- พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์. (2561). การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการของเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ใน รายงานฉบับสมบูรณ์ สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ศรัณย์ สัธนานันต์. (2566). การบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 6(4).
- ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. (2564). การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. เรียกใช้เมื่อ 17 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.sdgmove.com/2021/07/31/sdg-vocab-41-sustainable-tourism/>

สนธิ บุญราศี. (2565). รูปแบบการจัดการต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของชุมชนลำพะยา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลาในอนาคต. ใน วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

Shirley, E. (1992). Beyond the green horizon, principles for sustainable tourism. Surrey: Word Wide Fund for Nature (WWF).

Swarbrooke, J. & Horner, S. (1999). Consumer Behavior in Tourism. Oxford: Butterworth Heinemann.

World Tourism Organization. (1998). Guide for Local Authorities on DEVELOPMENT SUSTAINABLE TOURISM. Madrid: Author.